

TRST, sobota
13. septembra 1958
Leto XIV. Št. 218 (4063)

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNOSTVO: UL. MONTECCHI 8, 6, II. nad. — TELEFON 93-108 IN 94-638 — Poštni predel: 589 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA 8, 28 — NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celotna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — Tel. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Petlico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 20 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 780, polletno 380, četrletno 195 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Střitarjeva ul. 3-1, tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808,
37-338 - Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

Napovedan Eisenhowerov odgovor Hruščevu v zvezi s Formozo

Tass obtožuje predsednika Eisenhowera da hoče govoriti s Kitajsko «z glasom diktatorja»

McElroy pojasjuje pravi smisel Eisenhowevega govora - Neuspeh dosedanja ameriške zaščite Čangkajškovih ladij - Kitajski poslanik prispel v Varšavo - Tajni razgovori Dulles-Gromiko? - Japonski socialisti pozivajo vlado, naj normalizira odnose s Kitajsko

NEWPORT, 12. — Predstavnik Bele hiše Hagerty je po Eisenhowevecem povratku iz Washingtona v Newport izjavil, da bo Eisenhower odgovoril v prihodnjih 24 urah na zadnje pismo iz Moskve, toda objavljeno bo pismo že danes.

Medtem pa je, ameriški tajnik za obrambo McElroy izjavil na tiskovnem konferenci, da bi po njegovem mnenju ZDA stopili v akcijo v primeru poizkuša zasedbe Kremova v Maciju. Dodal je, da on tako tolmaci si nočenjih govorov vojskega izsiljencev v groženj proti Kitajskemu.

«Z obračanjem napadnega

pomena ameriške politike, nadijuje TASS, je predsednik šel takodaleč da trdi, da našem.

Kitajski, da napravil vse, da bo

ZDA pomagalo oskrbovati

Kremov, ker je do dal, da

radi v zvezi tezave zaznani

kitajskoga bombardiranja

otoka, ker imajo ameriške vojne ukaze, nai, nai se

priznali več ko tri milije

otoku. Končno je izjavil,

da so Čangkajškovim ve-

ladji, godovštevali», nai bi

z bateriji bombardirali kitajsko

cev, na celini nasproti

Kremova.

Tako v Čangkajškovih kakov

v ameriški vojaskih krog

izjavilo, da bi uspešno oskrbo

vati Kremov, da napravil vse,

da skupščina v sedanjih po-

gajnih predstavnikov, skoraj

očenj. Dodal je, da

ZDA želi razgovore, ki naj

privedejo do podlinskih rezul-

tov, vendar pa je dodal: »Vr-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

V diplomatskih krogih v

Washingtonu izrekajo mnenje,

da bosta Dules in Gromiko

morda imela tajne razgovore

z Eisenhowerom, ker je ameri-

ški ljudstvo zelo zaskrbljeno

z vsej strani.

V ameriških vojaskih kro-

gih izjavilo, da bo težko vro-

strediti, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je v svojem go-

voru poudaril tudi, da je an-

gleško-ameriška solidarnos-

ta, čeprav je bila pred dve-

leti, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da bo morebitno vre-

stavljanje, ki je nastalo z v

zadnjimi tri leti, je samo enemu-

ni potrebi, skoraj kitajsko

očenj.«

Mac Millan je tudi zazna-

ljal, da je bil obiskovan

z ZDA, da

Vprašanja mednarodnega gospodarstva

Dolgoročno finansiranje

Eden od bistvenih problemov mednarodnega gospodarstva po vojni je dejstvo, da ni funkcionalno tržišče kapitalov in je tako tudi vsektor dolgoročnega finansiranja postal eden od vročokrovnih in močnejših motenj. Pomanjkljivost tržišča kapitalov je bila to v glavnem sredstvo transakcija — dolgoročna posojila — so bile zelo omemojene po svojem obsegu; poleg tega je bilo tudi malo ustanov, ki so se posajale s takimi posili. Poleg državnih bilateralnih obvez, je bila to v glavnem Mednarodna banka, nato EXIM banka in, končno, Britanske ustanove.

Pomanjkanje tržišča kapitalov je poudarjalo že od samega začetka. Zato je misel o potrebi ustvarjanja potrebnih organizacijskih obvez, prav tako po tudi oskrbovanju s finančnimi sredstvi, pridobivala vedno bolj na terenu. Pred dvema letoma je kot nova mednarodna ustanova začela postavljati Mednarodna finančna korporacija (s 100 milijoni dolarjev). Zdi se, da bo to jesen Generalna skupščina Združenih narodov končno sprejela sklep o SUMFD.

Te dni pa z mnogih strani prihajajo vesti o prevezilih in nameravanih korakih. Pred nekaj dnevi so na pr. ZDA uredno izjavile, da priznajo na ustanovitev Mednarodne banke za razvoj. To je tisto bolj pomembno, ker se predlog o tej ustanovi vleče že od leta 1930. Se vzbujajo pa je to, da je predsednik Eisenhower posenem določeno napovedal priznanje ZDA, da, pristopil k ustanoviti IDA (Mednarodne agencije za razvoj), ki je znana pod imenom Monroe. Vse je bilo razpolagalo v eni milijardi dolarjev. K temu je treba dodati, da so v Zapadni Evropi ustanovili v Evropsko investicijsko banko, ki razpolaga sedaj z okrog sto milijoni evrov, poenotje pa bo razpolagala z 250 milijoni. Ta ustanova je nastala po sporazumu o skupnem tržišču četih zapadnoevropskih dežel.

Po vsej verjetnosti bo konferenca britanskega Commonwealtha, ki se bo začela v Irskem, sprejela nekatere, vso, preliminarne sklepe, ruši o ustanovitvi Banke Commonwealtha za razvoj, kar so Australci zelo energično zagovarjali.

Kot vidimo, se dela na vseh straneh, cilj je posredni, dati so sredstva, poti in organizacijo različnih. Kljub temu, da bi bila najbolj zdrava rešitev, ki bi jo sprejeli v okviru mednarodnih ustanov, da vse to predstavlja tudi določeno drobljenje sil in razlike — predstavlja to, kot splošna tendenca gibanja, vendarle zdrav in pozitiven pojav.

Kar zadeva državne kroge, se opažajo novi pojavji. Tako tudi v Angliji podpirajo tedno bolj eloga države v enjanju dolgoročnih posojil za razvoj, kar je bilo prej dejstvo, omenjen in izjemno prisne. Prav tako predstavlja tudi nedavni sporazum petih dežel (ZDA, Velika Britanija, Kanada, Zap. Nemčija in Japonska) za hitro pomoci vredno vsto 350 milijonov dolarjev novo in zanimivo obliko v reševanju konkretnega problema.

Vse to je v zvezi z vrsto posebnih okrov, ki jih naredi ali manj bilateralno. Tak je primer nedavno pomoci,

ki so jih nudili Turki ali pa bližnje potovanje zapadnonemškega ministra Erharda v Grčijo, na Blžnjem in Srednjem vzhod in v Azijo. Toda niti aktivnost le on, ampak tudi drugi državni delajo več ali manj v isti smeri, dali z različnimi sredstvi in metodami (Kanada, Italija in drugi).

Tako velika dejavnost na razmeroma širokem področju, in gibanje znatnih sredstev dokazujejo, da so na delu širše ekonomike sile.

Eden od najvažnejših pojmov na tem področju je dejstvo, da je recessija pokazala šibke strani politike polno zaposlenosti v raznih deželah. Ne glede na to, v kakšni obliki se pojavlja, se recessija vedno kaže v tem, da hkrati opada investicijska aktivnost in proizvodnja.

Spridek tega tudi sestoji v tehniji, da bi obdržali izvoz, na višji ravni s kreditiranjem, s tem, da bi tisti izvoz bil tudi element visoke proizvodnje. Zato niti na pr. slučajno, da prihaja v Zapadni Nemčiji do izraženosti za povečanje kreditiranjem inozemstvu v istem času, ko domača tržišča absorbira manj kapitalov. Se v aprilu letos so v Zapadni Nemčiji razpisali posojil za tisoč dva milijona mark, v maju le za 884 milijonov, juniju pa še manj, komaj za 516 milijonov. V poslednjem letu je v Zapadni Nemčiji obvestna mera padla od 8 na 6 odst.

Vse je seveda tudi posledica dejstva, da se v Zapadni Nemčiji pojavlja nov kapital iz inozemstva. Iz pisanja tiska je razvidno, da so nekatere ameriške zavarovalne družbe ustanovile konzervijo New Yorku, z namenom, da v Zapadni Nemčiji investirajo dolgoročno nekaj sto milijonov mark. V Frankfurtu in Darmstadtu že obstajajo ustanove, ki naj bi vrstile te operacije. Zatrjujejo, da bi ameriške zavarovalne družbe sprejeli celo roke do 35 let in da bi se odpeljalo začelo še 15 let po prejemu posojila.

Ni še čas, da bi vse te poslove takoj proučili in ocenili,

sicer pa imamo pri tem vse, da se v svetu, zlasti pa v razvitih deželah, začenja ne le razumejo, ampak da se že sprejemajo tudi konkrete akcije z namenom, da bi okreplili svetovno tržišče, to je njegovo kupno moč, in to s kreditnimi operacijami. To pa je nedvomno pozitivno. Ni dvoma, da se dežele, ki se razvijajo, nahajajo v težkih vprašanjih zaradi tega, ker ne morejo dobiti zadostnih posojil. To jim bo prav gotovo pomagalo. Pri tem pa je treba upoštevati, da davanje kredita predstavlja le prvo, in to zacetno fazo. Celotna shema bo še težaj zdravja, če se ti krediti postavijo na združeno temelje. To pa pomeni, da jih je treba usmeriti na državljane proizvodnih sil teh dežel in da se nudi pomoč tam, kjer je potreba. Toda tam, kamor se daje kredit, je treba takoj upoštevati tudi napore na povečanje kreditne sposobnosti in finančne likvidnosti dežel-dolžnic.

N. P.

V Angliji se je zelo razsvrnila navada pripraviti si pivo doma, kar je spravilo v krizo številne točilnice piva, zlasti v Londonu.

S KONFERENCIJE MIROLJUBNIH ATOMISTOV V ŽENEVI

Rudarske mine in krampe naj zamenja atomska bomba

Američani, ki so prišli s tem predlogom na dan, so postregli tudi s primerjalnimi podatki, toda Sovjeti so odločno proti

(Poseben dopis)

ZENEVA, sept. — Tisoči znanstvenikov že vedeni razpravljajo in razgovarjajo v ožju in skupinah pa se načeljuje tudi pozno zvečer in noč.

Ze prvi referati na plenarnih sestankih so izvili zvezki. Na eni od tiskovnih konferenc, ki jih je kar več na dan, so novinarji ob suli šefa sovjetske delegacije prof. Emelianjanova v zvezki z njegovim referatom o podobnosti električne energije in jedrskega izvora v SZ. Na vprašanje, koliko bo stal največji sovjetski reaktor z zmogljivostjo 420 megawatov in kolikso bodo proizvodni stroški električne energije v primerjavi s proizvodnimi stroški električne energije iz termičnih in hidrocentral, je rekel, da bi ne bilo potrebno izdelovati različnih vrst reaktorjev in uporabiti kot goriva različnih vrst urana, če bi se ti proizvodni stroški posneli vnaprej. Vse sedanje delo pri gradnji različnih reaktorjev in pri preizkušanju različno opremljenega urana sledi desetih letih, vendar je tudi on mnenje, da je rekel dr. Baba izjavil, koliko stane človeštvu tem, s katerim se posamezne države lotujejo tega ali onemoga večje dela.

V referatu, v katerem je priznal, da je posredovanje uspeha in neuspeha pri kontroliiranju termonuklearnih reakcij v Veliki Britaniji, je dr. Tokoman povedal, da je glavni problem tehnologija, da se električna energija mogiče pridobivati iz termonuklearnih reakcij v zelo prihodnih desetih letih, vendar je tudi on mnenje, da je rekel dr. Baba da bo potrebnih se nadaljnje deset let, preden bo mogel človek priti do električne energije iz tega izvora, ki bo ekipodarstvo upravljalo tega ali onemoga večje dela.

Na splošnih sestankih so dne v Zenevi razpravljali o varnostnih ukrepih in o raziskovalnih zaščitah v nuklearnih reakcijah, nadaljujoči o napredku in uporabi izotopov ter se o nekaterih drugih vprašanjih. Sovjetski delegati so postregli z nekaj podatki, s katerimi so priznali, koliko sovjetski gospodarstvo prihrani zaradi uporabe radioizotopov v industriji. Po teh podatkih pritrja na SZ na leta do ene milijarde in pol rubljev. Leta 1953 je ameriška industrija na računu izotopov prihranila sto milijonov dolarjev, tri leta pozneje 400 milijonov, lanskot pa že pol milijarde dolarjev. V kolikor bodo še poti poti, bodo v ZDA v kratrem prihranili z uporabo radioizotopov v industriji, da se do tekočini traku, to se prav eno delo za drugim, v poštevajoči poti v neki ameriški strokovnjak je celo mirenski, da bodo moralni izdelati ali odkrivati skrajno visoke temperature tudi pri dalejšem razdobju kot ga terja način poznih prejmerjani meri.

Američan dr. Teller pa ne veruje, da bi termonuklearna energija bila že v tem stoljetju "prekrito" (upravna. Predvsem je po njegovem trebu ugotoviti, ali je knesbilnost, ki predstavlja osnovni problem kontroliranih reakcij, hidromagnetske prirode, ali pa je morda to lastnost, da je same plazme. Pozneje pa se kontrolirana reakcija praktično izvede, bodo fizički morali delo prepustiti številnim inženirjem, ki bodo moralni omogočiti udajinsko kontrolno energijo, ki je vse staro, dobro, da se pravilno izvede, da se poveli sestisti, ki misijo, da za eno leta skozi enega prekrito reakcijo, ki bo dala skrajno visoke temperature tudi pri dalejšem razdobju.

Indiec dr. Homy Baba trida, da bodo električno energijo, ki bi jo pridobivali na način, kot so poskušali Ameriški, s svojo veliko napravo "Zetas", mogli pridobivati, se že kakih dvajset let, vendar pa da energija iz spaševalne atomov predstavlja konkretno stvarnost že danes, da je gradnja tovornih reaktorjev že danes upravljena.

V svojem otvoritvenem govoru v začetni konferenci je načelnik angleške delegacije izrazil mnenje, da nerazvite reakcije ne morejo izkoristiti jedrske energije preden ne razvijejo svojih konvenčionalnih virov energije. Ko so načelniki inženirjev, ki bodo moralni izdelati ali odkrivati skrajno visoke temperature tudi pri dalejšem razdobju kot ga terja način poznih prejmerjani meri.

Dr. Teller je današnja raziskovanja termonuklearnih reakcij primerjal s prvimi poizkuski letalstva pred sto leti. Pri tem je dodal, da so mnogi, ki se danes ne verujejo v uspeh termonuklearne fizike, da je rekel dr. Tellerjem soglasni, hkrati pa je dodal, da daje človeštvo danes v novi raziskovalni dela veliko več sredstev in naprav v veliko več praktično znanosti kot je dalo. Dr. Teller je mnenje, da bi termonuklearne eksplozije mogli že danes uporabljati v rudarstvu in v drugih podobnih primernih miroljubne uporabe jedrske energije. Nekaj drugi ameriški strokovnjaki pa želijo izračunati, koliko bi sta eksplozija v rudniku ali v težišču naftne in količi načel, da bi to močno izplačalo in isti ameriški strokovnjaki, da je predlagal, naj bi v ta načel uporabili že do sedaj izdelane atomske bombe. Ta predlog pa je izvral modno reakcijo pri sovjetskim strokovnjaki Emelianjanovu, ki je mnenje, da bi te eksplozije po-

vedeti o krmu in krmiljenju, o zastrupljenju s krmom. Posredno dobro pa je obdelano poplavno na hlevu, o hlevski higieni, o hlevskih boleznih, kar je prav v naših krajinah zelo važno, ker je mnogo rejev, ki nimajo prilike potrebitno, da bi se poučili sestisti, ki misijo, da za eno leta skozi enega prekrito reakcijo, ki bo dala skrajno visoke temperature tudi pri dalejšem razdobju.

Morda bo kdo dejal, da v naših krajinah živinorejstvo ni tako važno, panoga kmetijstva, da bi bilo potrebno ke posebne strokovno znanje, kako je treba ravnati z živilo. Meni pa se zdaji, da je prav zaradi tega še bolj potreben, da se pravilno izvede, da se učinkom izzarevanja. Hkrati se bodo moralni izdelati ali odkrivati tega, ki bodo vse skrajno visoke temperature tudi pri dalejšem razdobju.

«Kmečka knjiga» za živinorejce

KER SE NAJLEPŠI DNEVI LETA BLIŽAJO...

Kako bomo grozdje trgali in kako ravnali z moštom

Gоворili smo že o kleti

in o do

vo

si

do

si

do

vo

si

do

si

do

vo

si

do

vo

